

Torsdag
27. Juli.

Dagen.

Nr. 177.
1837.

Redigeret af Th. Over Skou. Udgivet og forlagt af A. C. Rostock.

Hørsendes, i Folge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Pakkeposterne i Danmark og Hertugdommerne.

København, den 27de Juli.

Om Københavns Fattigvæsen. (Fortsat.) — B. Fattigvæsenets indre Væsen eller egentlige øconomiske Tilstand. Hvad der af Commissionens Vereining under denne Hoveddeel angik Fabrikken paa Latelaarden, Frelsers Arbeidshus og Evangelskearbeidsanstalten, er, som antydet, afgjort ved den obenvænte allernaadigste Resolution af 1833. — Da det maatte antages at have særliges Interesse med Hensyn til Fattigvæsenets Øconomie at erholde fuldstændig og paalidelig Underretning om det hele Antal af Individuer, der henhøre under Fattigvæsenet, har Commissionen søgt herom at tilveiebringe Oplysning. Resultatet heraf viser, at Tallet af de Fattige, der i de første Aar efter Fattigvæsenets nuværende Organisation i 1799 var imellem 8 og 9 pCt. af den hele Folkemængde, i 1830 udgjorde 6656 Mennesker, og i der nærmest foregaaende Aar 7186, eller respective 6 og 6½ pCt. af Folkemængden, under hvilket Forhold det siden 1826 ikke heller har staet. Efter en Sammentegning imellem dette Antal og de Udgifter, Fattigvæsenet til samme Tid har haft, er hvert enkelt Individ beregnet i Gjennemsnit aarligt at koste Fattigvæsenet 38 Kr., 844 Sk. Herved ere naturligvis samtliga Individuer, som Fattigvæsenet har understøttet, regnede lige, uagter Bekostningerne ere meget forskellige efter den Art af Hjælp, hvortil de egne sig, og navnligen det betydelige Antal Syge bidrager meget til at frembringe et saadant Resultat. Det fandtes at være en Gjenstand af yderste Vigtsighed at være betonkt paa Midler, hvorved Fattigvæsenet ivedkommende Individuer ikke under nogetomhelst Paaskud tilvende sig den Hjælp, der ene skyldes Nedsidende. Et saadant Middel er 1. Monstringen. Commissionen bemærkede, at det efter den Fremgangsmaade, som folges ved Anlægelsen til Forsorgelse, er umundgaeligt, at Enkelte kunne tilvende sig Almisse, uagter de ikke behøve Understøttelse. Dette er især tilfældet med saadanne, der af temporaire Aarsager findes berettigede til Hjælp, men senere forbedre deres Tilstand. Naar nemlig Nogen søger Understøttelse, henvender han sig efter de forestrevne Regler til Districtets Forstander, der, efterat have modtaget hans Forklaring og undersøgt hans Trang, indstiller ham til Almisse, og denne bliver hgm da af Directionen tildeelt, uden at den i Almindelighed, hvor ikke særegne Omstændigheder ere forhaanden, indstørkes til et vist Tidsrum. Men selv om der ikke ved Indtegningen har været Udsigt til, at den Paagjældendes Tilstand senere skulde forbedres saaledes, at han selv kunde hjælpe sig, kan dette dog ikke saa sjeldent intræffe. Forstanderen bliver almindeligt ubidende herom, og at den Almissetyndende selv skal melde sig til Afgang, er ikke at vente. Dette Onde staaer ikke til at afvende uden ved at og til at underkaste Forsorgesslisterne en Grundrevision, og jevnlig foretage en almindelig Monstring. En saadan er under Bestyrelsen af den almindelige Direction flere Gange udført, og senest var den foretagen

i 1810, da den gav det Resultat, at Antallet af Fattige udenfor Stiftelserne nedsattes fra 6227 til 5491. Da en saadan almindelig Monstring ikke var foretagen i 18 Aar, blev efter Commissionens Tilsynsbeslutning en saadan igjen foretagen i Juni 1829. Skjondt dette Tidspunkt ikke var saa vel valgt, som det hvorpaa Monstringen foretoges i 1810, da samme blev begyndt den 1ste November, altsaa paa en Tid, da det formedst den tilstundende Winter maatte antages, at Flere havde sogt og fået Understøttelse, der efter streng Undersøgelse igjen herskaa maatte afsedes, var Resultatet endda ikke saa ubetydeligt. Samtlige Fattige i Staden, som den Gang varé indskrevne under 2166 Almissetyndere, udgjorde efter Monstringen ikun 2108 Numere, og ved Udgangen af Aaret 1829 ikun 2059, altsaa en Formindskelse af 107 Numere med et endnu større Personaltal. Da Gavnigheden af en saadan Foranstaltning herved er indlysende, har Commissionen foreslaet, at den hyppigen maatte anvendes, og anseet det onskeligt, at Monstring asholdtes hvert Aar; men at det burde gjores Directionen til Pligt, i det mindste hvert tredie Aar at foretage den. — Dette Forslag maatte Cancelliet aldeles tiltræde, og fandt ikke, at ved sammes Iværksættelse funde frembyde sig særliges Vanskelighed, naar Revisionen foretoges hvert Aar af Fattigforstanderne, hver i sit District, tillsigemed en af Fattigvæsenets underordnede Betjente, og kun hvert tredie Aar af Directionen selv. — I Overensstemmelse med Cancelliers derom gjorte Indstilling behagede det ogsaa H. Majestæt under 29de Juli s. A. allernaadigst at resolvære: at der foruden det Tilsyn, Fattigforstanderne jevnligt bør føre med de i deres respective Districter værende Individuer, der nyde Understøttelse af Fattigvæsenet, til Forebyggelse af, at Hjælpen ei skal gives længere, end de Paagjældende dertil ere trængende, hvert Aar i samme Hensigt skal asholdes Monstring over samtliga Fattigvæsenets Forsorgelse undergivne Personer, saaledes at denne foretages i 2 Aar af Fattigforstanderne, hver i sit District, tillsigemed en af de Directionen underordnede Betjente, men hvert 3de Aar af Directionen, og bliver Resultatet af disse Undersøgelser at anmeldte i Directionens aarlige Beretninger angaaende Fattigvæsenets Forfatning. (Fortsættes).

— Hr. kongelig Skuespiller Sahlerz giver i Aften i Salgelle, med Understøttelse af Tomfrue Brzo, Planistinden Tomfrue Braase og Hr. Seest, paa en Gjennemreise, en musikalisk declamatorisk Aftenunderholdning.

— Den 21de Juli have 46, den 22de 85, og den 23de 32 Skibe klareret Øresunds Told.

— I Ugen fra 15de til 22de Juli have 421 Skole — 94 fra Nordsoen og 327 fra Østersøen — klareret ved Øresunds Toldkammer. I Ballast gik 71 Skibe (deraf 3 sydfra), hvoriom 350 var lastede og af disse 117 med Sødevarer og

hidsel indførtes fra Borneo. Opdageren er en Rejsende fra Penang, og man holder Gruberne for undommelige.

U m e r i k a.

I Staden Baltimore har en Tornado (Orkan), der brusede ind i en Bredde af tressindstyppe til firsindstyppe Havne og i en Længde af 10 til 15 engelske Mile, anretter stor Ødelæggelse. Træer rykkedes op med Roden, Huse bløste omkuld og Taget afreves, og paa den hele Strækning, hvor Stormen rasede, er der næsten ikke blevet staende et eneste Træ eller nogen Hække. Staden Baltimore sattes desuden snart under Vand og næsten alle Broer blev bortrevne. Skaden, som denne Orkan har anrettet, er meget betydelig og tolk Mennesker saette Livet til derved.

Thorvaldsen.

(Slutning.)

I Aaret 1801 var allerede den 8. God høie Jason færdig i Leer, men Mesteren slog Figuren ifølger, ligesom Abraham sin Fader Tharahs falske Guder, for paam at forene denne Heros! Fortvivlet over, ikke at kunne fortjene noget i Rom, stod han just i Begreb med at vende tilbage til København, da Himmelens Dagen iforveien sendte ham en himmelig Frelser, Englaenderen Hope, der ved at bestille en Jason, i mere end een Henseende hjalp ham at erobre det gyldne Skind. Thorvaldsen forlangte 600 Zechiner for Statuen, og Hope bid 800. — Hoor øste hænger dog ikke et Menneskes Lykke i et Haar, — en Tidsalders Storhed! og dog gives der Dyr, som ikke sætte Præis herpaa eller erkjende det! — Har man først erhvervet sig et Navn, saa kommer rigtignok Alting of sig selv! men disse øgte Beskyttere fra Begyndelsen af, der ikke, saaledes som Sangerinden Cambricci gjorde ved Marina, kaste eller sætte det vordende Genie en Laurbærkrands af Metal, men en virkelig grøn i eller paa Hovedet, fortjene den først selv. De fleste store Mænd erholde ligesom Tasso, — og dog fastede en gammel Kjærling, ligesom han skulde beskrædes paa Capitolium, ham en Kammerpotte i Hovedet — først da Bisald, naar de ikke længere trænge der til! Héri besætter Verdens Hammer og Usselhed! — Thorvaldsen tabte Eysten til at forfærdige Jason, og sendte først i Aaret 1828 Statuen til England, og dog beholdt Hope den! Det kalder jeg en Mæcenas!

Om denne Taben af Eysten, denne nødvendige Drivfjæder, for at frembringe Doget, have Hverdagssjælene intet Begrib og fordærve den saa ofte for os, at vi i Forbitrelsens Stivkrampe maae raabe til dem igjennem Taarer, ligesom Lear til Narren:

"O ere I will weep: O fool, I shall go mad!"

Lord Byron, der, som bekjendt, undertiden er noget blidende i sin Don Juan, sagde engang i et Anfald af aristokratisk Lune:

Who make politicks run glibber all?

The shade of Bonapartes noble daring?

Jew Rothschild and his fellow Christian Baring.

Denne Sidste eller en af hans Navnesættere kom imidlertid til Thorvaldsen, der forlangte 1200 Scudi for Hebe (Statuen var allerede tidligere bestilt af Amerikaneren Diwett, der døde) og gav 1500.

Store og Smaa havde bestukt Alexandertoget, — men ikke Grev Sommariva fra Como forlangte det i Marmor. Englænderne gjorde Meget, og iblandt dem Lord Lucan, der, foruden begge de hersige Medaillons, Dag og Nat, bestilte flere andre. Sels Canova var engang retfærdig imod Kongesonen, inden Rivaliteten blev altfor stor. Han besøgte nemlig en Dag (i Aaret 1808, da Thorvaldsen netop havde saet sin Adonis færdig) Friederike Brun i Albano, og spurgte hende meget ivrig: „avete veduto quell ultima statuetta del

vostro compatriote?” Da hun sagde, at Heden havde forhindret hende dersra, vedblev han: „questa statuetta e bella, nobile, e piena di sentimento, il vostro amico davvero e un uomo divino!” og efter en kort Taushed tilsviede han paa Frans: „il est pourtant dommage que je ne suis plus jeune!” Saaledes blev Saladin og Richard Lovesherte trods al Ris og Strid dog lid ester anden overtydede om hinan dens gjensidige Værd! — Inden jeg gik videre, ansæt jeg det for min Pligt, at nævne saadanne Mænd, som de ovenansorte, for at Ustlingerne og Småsælrene kunde spille sig i hines Exempel! — Det hedder rigtignok

a cabo de asno se pierde el xabon!

og dog tilraaber jeg min d'Allemberg: „Mon cher et grand philosophe, il faut mourir en servant la raison et la vertu!” Men jeg vender tilbage til hine Ateliers, der, syldte med alle Slags Værker, satte mig i Henrykelse. Der stode Mercurius, Argusdræberen, Ganymedes som Hyrbedreng, en knælende Døbeengel, Johannes den Døber, som prædiker i Ørkenen (en Gruppe af Figurer, der vare adskilte ordnede til en Fronton) den colossale Model til den i 1830 herefter i Bronze stobte og i Warschau opstillede Billedstøtte af Copernicus, Hesten til Poniatowskys Rygterstatue, Christus med Apostlene i Gips, de tre Gratier og Medaillonene til Appianis Cenotaphium (i Brera i Mailand) begge Medaillonerne Dag og Nat, et Basrelief til Hercules Consalvis Sarkophag (Cardinalen bringer de ved Freden til Tolentino afstaade Provindser tilbage til den pavelige Stol), Jason, Hjært Potockys Statue, (en virkelig dællig Mand) den i Leer forfærdigede Model af en Love, det med Lynets Hurslighed opstorte og i Gips afstobte Monument for Pius den Syvende, til hvis Guldendelse (det blev færdigt i 1830 og opstillet ligeoverfor Raphaels Forbandling i Sci. Peters Kirken) Consalvi anviste 20,000 Scudi paa Monte di Pietà; maaskee det skjonneste pavelige Monument i Peterskirken, og tilligemed flere andre det 3' 6" høje og 100 franske God lange, i Carrarist (lunenst) Marmor udforde Alexandertog. Påa flere af disse Værker arbeidede forhenværende Elever af den nordiske Phidias, som Tenerani, Freund, Marchetti, Hermann, Meyer o. fl. Rundtomkring stode Marmor- og Gipsfigurer, og der fandtes ogsaa raae Masser, hvoraaf jernslittige Dædalider dannede Skikkeler for Evigheden. — Jeg doxede øste hele Timer i disse stille Haller, for at bibrage og indsigte alt det Skjonne, de indeholdt! — og det forekom mig, som om jeg i Lyden af den under Meiselen klængende Steen hørte Diosekurernes Pitken i Ledas Eg! —

Det er en Umulighed med Ord at give Læseren et Begreb om Sandheden og Skjønheden af disse Marmorbilleder, i deres Gevanders dybe majestætiske Holder, i den original classiske og dog ikke antike Opsatning af Nelleferne osv.! Man maa komme selv, se, forbause og blive overbevist!

Først for nylig er han blevet færdig med Byrons Statue, maaskee i en højere Stil end den Model, Digteren selv frembød, og hvortil hans skjonne Hoved rimeligvis gav Utsledning! — Han sidder paa et Stolestædt, et Dødninghoved ligger ved hans Side, den venstre Hånd er stillet højere, mens den højre er udstrakt med skjodesløs Ynde; en Koppe med en lille Krave er fastet om hans Skuldre, og den skjonne Hals, som bærer det solte Hoved, er bar! — I den venstre Hånd holder han en Bog, med Overkrist; Childe Harold, og i den højre holder han en Pen, som han trykker imod Hagen. Hænderne og alle Lemmer ere fulde af Ynde, og Hovedet er holdt noget opad. — Den fornemme skjodesløse Rolighed giver hele Figuren en Abel, der fuldkommen passer til Utdrykket! og nu er vor evige Engling Schiller under Arbejde, der vistnok vil blive et ligesaa herligt Værk, som hjænt!

Gid den slumrende Lid vilde betro sine store Døde til den nordisk-helleniske Prometheus, for engang igjen at vaagne op i dem.

Den Mægtige og Stærke kan ikke kun prove sine Kræfter paa en ligesaa eller lignende stærk Modstander. — Jeg finder det dersor meget naturligt, at Thorvaldsen og Canova stedse sogte at overgaae hinanden. — Ikun Maaden, hvorpaa Forstnøvne begyndte dette, er original og visner om en Selvbevidsthed og Selvsolelse, der ikke findes hos det ægte Genie. Hvorledes havde han ellers turdet vove at sætte Hæder, Penge, Lid og Umag paa Spil, for at træde i Strankerne mod den lovpriiste Modstander? — Kort og godt, han forsørgede bestandig jævnssides med denne Psyche, Achilles og Briséis, Charitas, Amor og Psyche, Jason, som et Sidesykkle til Perseus, hvori Nomerne allerede saae den anden Apollo i Belvedere, Hebe, Venus, Victoria, Dandserinderne, Graterne, o. s. v., hvorevæn han opnaaede at blive anset for, om end ikke i Begyndelsen at have beslret Italieneren, saa dog at være hans Ligemand, indtil han endeligen ganske fæstede ham til Jorden. Ligesom Raphael, gif Thorvaldsen stedse videre paa gamle Mynstres Basis, iller blev kunstret indensor deres Kreds! Han tilstod f. Ex. selv ved Restaureringen af tvende paa Egina fundne Statuer af Haabet, at man ikke turde vove paa at forlade et Motiv, der uforandret havde vedligeholdt sig igjennem et Aartusinde. I Aaret 1811 opdagedes den panhelleniske Jupiters Fris og Kronprinsen af Bayern af høbte Eieren den for 20,000 Scudi. Hvor samvittighedsfuldt han gif tilværks ved dennes Restaurering, sees deraf, at da man senere spurgte ham (Den blev færdig i 1817) hvad han havde udbedret derpaa, svarede han med Selvbevidsthed: „jeg mindes dem (Restaureringerne) ikke længere, og kan ikke se dem!“ Jeg traf imidlertid en Udstilling af disse Eginner i Berlin, hvorpaa Udbedringen, hvis jeg ikke fejler, var bemærkede med røde Streger og Linier. — Der gives saamange usidige Spørgere og Besidderne finde øste saa stor Interesse ved at skjule sine Udbedringer, at Kunstneren ikke kunde svare onderledes. — Hvor hurtig Thorvaldsen kunde arbeide (dette forudsætter naturligvis en stor erhvervet Færdighed) bevises derved, at han fra Morgen til Aften modelerede begge de yndige Medaillons Dag og Nat. — Ligesaa hurtig gif det med Udkastet til de to Figurer, der findes paa Pinus den Syvendes Monument, Sapientia coelesta og fortitudo divina. Der gives imidlertid ogsaa de Tider, hvor han serierer og lader de sjonne productive Diebliske Skyde langsommere frem i Krystaller. — Et Genie er blot deri forskellig fra de øvrige Mennesker i Almindelighed, at det ikke altid er et almindeligt!

Den ved Thors paa ham nedarvede Mjolnir, ikke som en Verdens Ødelægger, men som dens Opbygger, til Præsidentværdigheden ved Academiet San Luca i Rom opsprungne Meister, Medlem af næsten alle fortrinlige Kunstsforeninger paa de behoede Dele af Jordkloden, Ridder af utallige Ordener, den almeenagtede, dygtige Mand, i hvis Sjel der opsteg flere større og glimrende Stjerner, end man nogensinde er ifstand til at skenke ham, er som Udødelighedens flagne Ridder ikke desto mindre langt mere omgængelig end mange, der øste ved Hosferne ansee sig for Universets Grundpiller og Atlanter (Jeg tænker netop paa Metalbæltenet i Salomons Tempel) — lever i og udenfor sit Huus meget simpelt og gjør saameget Godt, som der staar i hans Magt. Paa hin aandelige Høide og i Rom, — er det muligt! — Idei Piemed opdrager Staden endnu den Dag i Dag sine Borgere og der findes vel ingensteds en mere ugænget Existens! derfor leve ogsaa der de uen-

delig mishandlede Napoleoner og alle de Personer, der, drillede og øklaede tilstod i deres Hjem, fede af den gemene Virksomhed eengang ville aande fri!

Un honnête homme (meente allerede St. Evremont) ne peut vivre qu'à Paris, à Londres ou à Rome. — Selv Hr von Staël tilstaaer overensstemmende med Sandheden, (Corinne T. I. pag. 205) Les distinctions de rang font en général peu d'effet en Italie! og det bidrager ikke lidet til et Menneskes Velbefindende.

Erindringsbillst for Fredagen den 28de Juli.

- Middag Borsaucton over Kasse, Niis og Citroner.
Kl. 24. Sidste Auction over Huset 308 i Prindsensgade paa Christianshavn.
— 7. Forestilling paa Vesterbroes nye Theater.

Thermometer i Skygge mod Nord.

1837.	Høieste.	Laveste.
Den 26de Juli.	+ 15, 4.	+ 8, 0

Vandets høieste Barme, den 26de Juli: 15 Grader.

Reisenude.

Til København. Hidkomme den 25de Juli: Bogholder Wahlin f. Calmar, Studerende Adrian, Magister Wahlin, Handlende Andersen og Glensborg, Factorerne Hemberg, Gronval, Wichman, Nielsøn og Silau, Baron Sternblad f. Malmoe, Baron Thott-Mees f. Gaumoe, Hofrets-Assessor Hedenstiern f. Jonkoping, Kbm. Dans, Bagermester Iversen f. Nakskov, Handelsbetjent Jensen f. Randers, Toldbetjent Moser f. Aalborg, Kunstmaler Ussing, Skrädermester Sørensen, Kbm. Borring f. Bogense, Garver Møller f. Vejle, Kbm. Wolff f. Kiel.

Aarhus: Paquetten „Nr. 1“

afgik Tirsdagen den 25de Juli til Aarhus, medhavende: Frøkenerne Neergaard, Rosenørn, Hansen og Mathisen, Enke-Fru Kammerherreinde Rosenørn, Baronesse Bertouch-Lehn, Md. Plenge og 2 Sønner, Domfruerne Lich, Raue, Bluhme, Inn, Arenzen, E., J. og M. Hansen, og Berendsen, Overlæge Phister, Hr. Beck og Kone, Cand. Theol. Kold, Studiosus Med. Bramsen, Student Wahl, Cand. Theol. Rosing, Pastor Hall, dHrr. Arenzen, v. Rosenørn, Hansen, Sørensen, Lachmann, Wagner, Richel, Jacobi og Cohen, Secretair Hammerich med Son, dHrr. Aarslev og Frænkels, Soldat Pindstrup, Pigen Nielsdatter.

Dampskibet „Frederik den Sjette“ ankom igaard Formiddags Kl. 11⁴ fra Travemünde, medhavende: Geheime-Commerceraadinde Levenhagen med Datter, Madamerne Jacobi og Meyer med 2 Døtre, dHrr. Mencke, Lohrmann, Prigel, Timm, Meck, Britten, Robert, Stolle, Voss, Westphal, Krook, Matthai, Simers, Lang, Poppe, Meyer, Nichelsen og Belli, Md. Westphal med Barn.

En aldrende Mand, der i sin Tid har lørt Bogtrykkerkonsten, som Sætter, ønsker sig nogen Beskjæftigelse i een af Stadens Bogtrykkerier, enten ved Sætningen, Afsløringen, Korrigeringen, Korekturlæsningen o. d. l., eller i Mangel deraf noget Skrifterie for Principalen, uden at undstaae sig for at forerette de Grindere samme maatte ønske sig. Han forlygter sig til al Aktivitet i de ham overdragne Forretninger, og tager mere Hensyn paa en passende Beskjæftigelse, end den kon han for samme har gjort sig værdig til. En Billet des angaaende, mkt. Prove, bedes aflagt paa Dagens Contoir i Stormgaden Nr. 186, hvorefter nærmere Aftale kan skee.

Dette Blad tilbringes Subscriberserne i København, de 6 Søgnedage i Ugen for 2 Rbdlt. Sølv eller Sedler, paa Trykpapir, og 2 Rbdlt. 4 Mt. Sølv eller Sedler og Tegn, paa Skripapir, quartaliter, og Tillægsbladet "Sondagen" for 1 Mt. 8 s. Sølv eller Tegn quartaliter, (18 Numere); dog kan "Dagen" holdes alene, men "Sondagen" Kun af "Dagens" Abonnenter. Enkelte Numere sælges ikke.

Subscription modtages i Stormgaden Nr. 186, 1ste Gal.

København. Trykt i det Rostockse Officin.